

LIKOVNA UMETNOST

V TRADICIJI IN ZUNAJ NJE. Srečanje s kar šestimi likovniki* v zadnjih dveh mesecih so morda napovedala obilnejšo žetev, kot je ta v resnici bila. Pri tem imam v mislih predvsem miselno-izrazno območje tako slikarjev, grafikov kot kiparjev, območje, ki ga povsem jasno označuje generacijska vezanost ali pogojenost v tradiciji, sproščanje novih silnic, toda še brez dokončne opredelitve. Lahko trdim, da stojimo ponovno pred »temperaturnim listom«, značilnim za sodobni slovenski likovni izraz, pred listom, ki beleži samo enakomeren, ne prav gotov utrip, le redko pa zaželeno odstopo oziroma zvišano »temperaturo«.

Težko je navidez poenotiti izraz, kot ga izpričuje kiparstvo Staneta Jarma, slikarstvo Janeza Sedeja in Iveta Šubica. Za preprosto povedanimi besedami, da jim je namreč vsem poglavitni izvir inspiracije narava, pa vendar stoji povsem jasno in očitno: vsi trije — ne glede na že prej omenjeno formalno raznovrstnost, ker je pač Jarm v bistvu še ekspresionist, podobno kot Šubic, ki je razen tega prislusnil tudi kubističnemu obravnavanju prostora, Sedej pa minuciozni realist — pripadajo poslednjim romantikom naše dobe, romantikom, ki so si zagotovili obstoj s pogojenostjo v tradiciji, v tisti značilni lastnosti našega naroda, ki se navdušuje nad osebnim, intimnim doživljanjem in ki je v bistvu s tem tudi povsem zadovoljen.

Nadaljnjo, razvitejšo stopnjo nahajamo v Borčičevi simboliki, ki je v bistvu prav tako izšla iz domače krajinarske tradicije. Le da se je Borčič odločil za manj značilno tipiko, za marino, ki jo je razvil do stopnje sodobnega miselnega pejzaža, v katerem se grafik opredeljuje z značilno simboliko določenega okolja. Hvalevredni so predvsem Borčičevi poizkusi — vizualno izraženi v uvajanju strogega ploskovnega reda, v poenostavljanju predstavitve zunanje pojavnosti posameznih predmetov — da prestopi v višjo izrazno stopnjo, se pravi iz simbola v ideogram v znak kot nosilca skupnih, zblizujočih se miselnih razmerij.

Kiar Meško, ki se je pričel odločneje opredeljevati pred štirimi leti, razvija dalje svojo ikonografijo, in sicer prav tako kot izrazito simboliko. Sicer v center postavljena figura oziroma dogajanje okrog nje — pri čemer je treba opozoriti na njeno zunanjo, shematizirano pojavnost kot v romanskem oblikoslovju — postaja danes enakovreden del celotne toge, simetralne kompozicije, ki skuša (z izdatno pomočjo tehnične in tehnološke popolnosti grafičnega lista) odkriti stik z vsakdanjo realnostjo, z njenim aktualnim večnim nemirom. Meškov monolog, izhajaje iz simbolike, je ta čas torej poln likovnih aforizmov, ki danes šele peljejo v dorečeno, enovito dejavnost.

In končno Sedej mlajši. Likovno razreševanje, se pravi slikarska realizacija določenih idej, filozofsko razpredene miselnosti zahteva svoj medij; pred dvema, tremi leti ga je Sedej odkrival v prevrednotenju idejnosti likovnih realizacij slikarjev Boscha, Carpaccia, nato v svobodnejši interpretaciji vizionarnosti množice (v Goyevem duhu) — se pravi na poteh, ki vodijo iz tradicije slovenskega slikarstva. Seveda je tudi Sedej danes šele na pol pota, tako glede izbora samega medija kot glede mogoče sinteze med idejo in njeno likovno uresničitvijo.

Aleksander Bassin

* V Mali galeriji Bogdan Borčič in Kiar Meško z grafikami, v Mestni galeriji Stane Jarm s plastikami, Janez Sedej in Ive Šubic s slikami ter v Ate-
ljeju 68 Maksim Sedej mlajši s slikami.